

videre til gode Hjem. De fleste Forældre vil jo sørge for, at deres unge ikke blot kommer til dygtige Landmænd, men kommer i gode Hjem. Og jeg vil sige, at derigennem bliver det vanskeligst for den inhumane Arbejdsgiver at eksistere, fordi der altid er Steder nok, hvor de kan komme ind. Den daarlige Arbejdsgiver tvinges til at blive bedre, fordi det kun er faa, der vil søge hen til det Sted. Han maa i alt Fald give en betydelig større Løn, og han maa ofte optræde anderledes, end hans Natur maaske kunde opfordre ham til, fordi han ellers ikke vil kunne faa Folk. Den Tid er jo for længst forbi, da de tjenende var underkuede, havde det daarligt og ikke kunde klare sig overfor Husbonden. Jeg er egentlig tilbøjelig til at tro, at kommer der en Konflikt, er det nu nærmest Tyendet, der har fat ved den lange Ende.

Summen af det, jeg her siger, er altsaa, at der er ingen Nødstilstand paa Færde indenfor Landbruget, og jeg synes, man har Lov til at sige, at der indenfor det er helt andre Forhold raadende end indenfor Industrien, især Storindustrien. I Landbruget tjener man sig op, man lærer de forskellige Arbejder. Mange af dem kan være ensformige og til Tider kedelige, men Bevidstheden hos den unge Mand om, at hvad det drejer sig om, er, at han bliver dygtig i sit Fag og ikke alene selv kan udføre det, men ogsaa senere lede det paa bedste Maade, gør, at han føler Arbejdsglæde, finder den Tilfredsstillelse i Arbejdet, som Industriarbejderen — det erkender jeg — mange Steder i Storindustrien har forfærdelig ondt ved at finde, fordi han er ved at blive en Maskindel.

Den unge Landarbejder forbereder sig altsaa til at blive Leder med Tiden og, naar han har faaet Alderen og den tilstrækkelige Uddannelse, at finde sig et Erhverv og glide over i Arbejdsgivernes Række. Ofte kniber det for ham; derfor har vi vore Jordlove, for at Staten kan hjælpe dem i Vej, som ikke ved egen Kraft har kunnet naa frem; blot de har vist, at de vil, og har gjort noget selv, er der baade private og offentlige Hjelpeforanstaltninger til Stede. Det, Landarbejderen skal lære, er at udføre de forskellige forekommende Arbejder paa bedst mulige Maade og blive saa dygtig som mulig, men han skal mere end det, det er ikke nær nok, han skal ogsaa lære at planlægge Arbejdet og Bedriftens enkelte Dele, han skal lære at tænke sig om, han skal kunne lægge en Plan og kunne udføre den.

Derfor er der urigtigt at forsøge at binde Hænderne paa Bedriftslederen. Han

staar som Læremester i langt højere Grad end som Arbejdsgiver. Det kan lyde noget underligt, men jeg har Lyst til at sige, at han skal egentlig helst have det saaledes, at han kan styre nogenlunde enevældigt. Meget ofte skal der handles pr. straks. Meget ofte afgør Vind og Vejr, hvordan der skal handles, og det kan ikke nytte, at man har lagt en Plan i Forvejen. Der gaar mange muntre Fortællinger om, hvordan det gaar galt, naar Skrivebordslandmænd, som har ladet sig uddanne, skal til at udføre et Arbejde, og de ikke kan det, fordi det ikke, altid gaar, som de har set det i et enkelt Tilfælde. Jeg skal ikke opholde mig meget derved, enhver, som har blot det mindst Kendskab til praktisk Landbrug, vil forstaa, at man ikke altid kan lægge Planer forud om, hvordan Arbejdet skal udføres. Det hviler paa Bedriftslederen, hvordan der skal tages fat, og til hvilke Tider der skal tages fat. Det kan ikke nytte noget, at man giver sig til at forhandle, om man overhovedet kan udføre Overtidsarbejde og eventuelt Natarbejde. Hvis der hænger en Storm over Hovedet og Græsfrø eller overmoden Sæd vil blæse af, kan det ikke nytte, man indkalder Bedriftsraadet og drøfter, om man skal gaa i Arbejde eller ikke, nej, det skal ske straks. Mange Ting er af en saadan Art, at de ikke kan lægges Planer om det i Forvejen. Den erfarne og dygtige Arbejder ved i Kraft af sit eget Instinkt, hvordan der skal tages fat.

Jeg tror for Resten at have gjort den Erfaring, at unge Mennesker ingenlunde finder sig daarligt ved at være under en handlekraftig Arbejdsleders Kommando. I mange Tilfælde vil det ogsaa betyde, at hvis man har taget et Snuptag og anstrengt sig, faar man sin rigelige Fritid bagefter, det vil den kloge og forstandige Arbejdsgiver altid give. Det gaar bedst uden Spor af Indgreb udefra, naar det er overladt til fornuftige Menneskers egen Afgørelse indenfor begge Parter. Om dette kan der efter min Mening slet ikke forhandles mellem et Bedriftsraad eller en Tillidsmand og Arbejdsgiveren. Der bliver egentlig kun tilbage at forhandle om det, man kunde kalde indendørs, d. v. s. om Maden og Værelset, og det er lovlige lidt og er for øvrigt delvis omhandlet i den moderne Tyendelov.

Endvidere er der, som sagt, det at gøre opmærksom paa — det maa den højtaerede Socialminister ingenlunde overse —, at vi allerede ude i Landbruget har Forstaaelsen af, at det gælder om at faa Arbejderne gjort interesserede i Bedriften, hos dem at vække det, man kalder Arbejdsglæde, samtidig